

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravnški prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 24. JUNIJA (JUNE 24), 1940
Subscription \$6.00 Yearly
STEV.—NUMBER 123

Francija mora plačati visoko ceno za mir z Nemčijo

Pogoji določajo nemško okupacijo polovice francoskega ozemlja, trdnjav ob zapadnem obrežju in izročitev bojnih ladij, trgovske mornarice, topov, letal in municije Nemčiji. Velika Britanija napadla Petainovo vladu in obljubila podporo francoskemu odboru, ki se je izrekel za nadaljevanje vojne. Nemci ujele 500,000 francoskih vojakov

LONDON, 24. jun.—Popolna mobilizacija francoske oborožene sile na kopnem in morju in okupacija polovice francoskega ozemlja, izročitev bojne mornarice, topov, letal in municije Nemčiji. Velika Britanija napadla Petainovo vladu in obljubila podporo francoskemu odboru, ki se je izrekel za nadaljevanje vojne. Nemci ujele 500,000 francoskih vojakov

Angelska vlada je sinoči obsojala Petainov režim, ker je sprejel Hitlerjeve pogoje. Izjavila je, da bo podpirala francoski odbor, ustanovljen v Londonu, ki se bo izrekel za nadaljevanje vojne. Nemci ujele 500,000 francoskih vojakov

BERLIN, 24. jun.—Večina francoskih divizij, ki so branile Maginotovo trdnjavo črto, je bila orožje po neuspešnem napadu proti Hitlerjevemu armadnemu vrhovu poveljstvu je naznanila, da bo Nemci ujeli pol milijona francoskih vojakov. Nemci ujele 500,000 francoskih vojakov

London, 22. jun.—Nemški letalski minister je naznanil, da so angloski letalski bombardirniški letalci v okolici Calaisa, francoskega pristanišča, ki je oddaljeno od angleške obrežja samo 22 milj. Angloski vojski so poslali na nemško vojaško letališče pri Rouenu, Francija.

Kairo, Egipt, 22. jun.—Poletni letalski minister je naznanil, da so angloski letalski bombardirniški letalci v okolici Calaisa, francoskega pristanišča, ki je oddaljeno od angleške obrežja samo 22 milj. Angloski vojski so poslali na nemško vojaško letališče pri Rouenu, Francija.

Washington, D. C., 22. jun.—Avtoritativni krogi so izjavili, da je bila ameriška vlada informirana, da je Velika Britanija poslala večino francoskih bojnih ladij, ki so se vrstile v Anglijo in Severno Afriko.

Drugo poročilo pravi, da so francoski letalski minister izjavil, da se niso bile popolnoma dosegle v Brestu predno so Hitlerjeve čete okupirale to mesto.

Letalski promet med Moskvo in Rigo pretrgan

Moskva, 22. jun.—Potniški promet na letalski črti med Moskvo, Rigo in Stockholmom je bil suspendiran. Naznanilo je objavila sovjetska poštinska agencija Intourist.

Latvija dobila novo vladu

Pokoriti se bo morala ukazom iz Moskve

Riga, Latvija, 22. jun.—Nova vlada, formirana pod nadzorstvom Aleksandra Višinskega, podpredsednika sveta sovjetskih komisarjev, ni prinesla tolažbe prebivalcem. Predsednik Karl Ulmanis je ostal v uradu, toda delati bo moral po ukazih iz Moskve.

Člani novega kabineta so na svoji prvi seji razpravljali o kritični situaciji v Libauju, kjer so komunisti okupirali mestno hišo, glavni stan policije, železniško postajo in druga javna poslopja po krvavih izgredivih, v katerih je bilo več oseb ubitih in ranjenih. Policija ni mogla potlačiti izgrediv, ker ni dobila pomoči s strani vojskavta.

Policija v Rigi je bila informirana, da komunistični agitatorji obiskujejo delavce v tovarnah, da jih pridobije za demonstracije. Delavci niso hoteli poslušati agitatorjev in iz štirih velikih tovarn so jih izgnali. Komunisti so skušali organizirati demonstracije tudi pred mestno jetnišnico, v kateri se nahajajo več političnih jetnikov, a niso uspeli.

Upanje prevladuje, da Moskva ne bo razbila notranje, kulturne, ekonomske in socialne strukture baltičnih držav. Pustila jo bo pri miru in zameno za vojaško zvezo. Zdjaj se je izvedelo, da je sovjetska vlada že pred tremi tedni predlagala tesno vojaško zvezo in pozvala baltične države, naj povečajo svojo oboroženost silo. Te so odgovorile, da bi jih vzdrževanje velikih armad pognalo v bankrot.

Visoki nemški uradniki v Rigi so obvestili vlado v Berlinu o situaciji in vprašali za navodila. Odgovor je bil, da zdaj še ni nobenega znamenja glede izbruhov sovražnosti med Nemčijo in Rusijo.

Rumunija izpustila politične jetnike

Bukarešta, Rumunija, 22. jun.—Vlada je danes izpustila vse politične jetnike iz ječ in preključila obravnave proti vsem, ki so bili obtoženi političnih prestopkov proti sedanjemu režimu. Ta je prva plošna amnestija, odkar je bila formirana stranka narodnega prerorenja pred dvema letoma. Ta je edina legalna stranka v Rumuniji. Nekaj ur prej je bilo naznanjeno, da se je 200 članov Železne garde, nacijske organizacije, ki so pobegnili v Nemčijo po umoru premijera Armandu Calinescuja v zadnjem septembru, vrnilo domov.

Odbor za pomoč beguncem ustanovljen

New York, 22. jun.—Odbor, ki bo skušal najti domove v Ameriki za otroke evropskih beguncev, je bil pravkar ustanovljen. Iz Londona je prišla vest, da namerava angleška vlada poslati 20,000 otrok v Ameriko in Britanijo. Zena predsednika Roosevelta je bila imenovana za častno načelnico odbora. Program vključuje kooperacijo s Kanado glede oskrbe otrok tamkaj in pomoči otrokom v Franciji in drugih po vojni prizadetih državah.

Domače vesti

Paketna pošta ustavljena v Jugoslaviji

Chicago. — Poštna uprava je obvestila Prosveto, da zaradi novih vojnih razmer v Evropi je ustavljena pošiljanje zavojev (paketov) v Jugoslavijo. Vse take pošiljke, ki bodo naslovljene v Jugoslavijo, bodo vrnjene pošiljatelju. Ni pa še nič rečenega glede pism in časopisov, iz česar smatramo, da pisma, karte in časopisi se še lahko pošiljajo v Jugoslavijo. Med tem smo prejeli vest, da je Jugoslavija 18. junija ustavila svojo letalsko pošto v inozemstvo.

Nesreča na farmah

Willard, Wis. — Rojak Frank Govek se je zadnje dni pri delu težko poškodoval. Hlod mu je padel na nogo in mu jo zlomil.

Nova grobova v Indianapolisu

Indianapolis. — Tu je pred dnevi umrla deklica Josephine Markič, ki zapušta mater in brata. — Pred kratkim je tu umrl John Golez, star 66 let in doma od Vidma v Furlaniji.

Smrtina nesreča na zapadu

Hoquiam, Wash. — Lovro Maselj, star 44 let in rojen v Spodnji Loki pri Kamniku na Gorenjskem, se je smrtno ponesrečil pri delu v gozdu. Težka veja, ki je padla nanj, ga je ubila. Bil je samski in zapušta mater in dva brata. Bil je član SSPZ.

Clevelandске novice

Cleveland. — Pevski zbor Samostojna Zarija se je 20. junija prekrstil v Glasbeno matico v Clevelandu. Baritonist Tone Subelj, novi pevovodja tega zbora, je rekel, da bo zbor deloval popolnoma po principih Glasbene matice v Ljubljani, ki je največja glasbena organizacija v starodominovni. Ponesrečil se je sedemletni deček Henry Zupancič, ki se nahaja v bolnišnici.

Vesti iz Pennsilvanije

Latrobe, Pa. — John Reanik iz Pipetowna in član društva 318 SNPJ se je ponesrečil pri delu v jami in nahaja se v domači zdravniški oskrbi. Člani so napovedali, naj ga obiščejo. — Rojkinja Dori Arch iz Youngstowna, Pa., je v bolnišnici v Latrobe prestala težko operacijo in zdaj je na poti okrevanja. — Joseph Klopčar, član društva 318 SNPJ v Pipetownu in sin poznanih Franka in Jožefine Klopčar, se je oženil s Heleno Ezinkovskijevo. Upanje je, da omenjeno družvo v kratkem dobi novo članico. Obilo sreče!

Cankarjev glasnik

Cleveland. — Junijaka številka Cankarjevega glasnika, mesečnika za leposlovje in pouk, ima sledečo vsebino: Ameriška pripravljenost (uvodnik), Etlbin Kristan: Čudotvorna smrt (novela), Ivan Jontez: Prosjak s klavirja (pesem), Anton J. Klančar: Poklici clevelandskih Jugoslovancev, Anton Debeljak: Iz sodobne narodne lirike: Bencin, Velešala (pesmi), Mladostni poet naj večje slovenske pisateljice, Anton Debeljak: Brezposelniki (pesem), E. K.: Drečetovala pot (nadaljevanje pesnitve), Milan Medvešek: Ženska poglavje, E. K.: Julkina znota (nadaljevanje novele), Dim. Delavnost organizacij. — Cankarjev glasnik stane tri dolarje na leto, posamezna številka pa 30c. — Naslov: Cankarjev glasnik, 6411 St. Clair ave., Cleveland, O.

Konvencija republikanske stranke

Philadelphia, Pa., 24. jun.—Danes ob enajstih dopoldne se bo otvorila konvencija republikanske stranke v tem mestu, na kateri bo izbran predsedniški kandidat. Za nominacijo tekmujejo Thomas E. Dewey iz New Yorka, senator Taft iz Ohia, senator Vandenberg iz Michigana in Wendell Wilkie, elektrarski magnat.

ARGENTINA JAČI SVOJO OBOROŽENO SILO

Koordinacija produkcije bojnega materiala

OBVEZNA VOJASKA SLUŽBA V MEHIKI

Buenos Aires, Argentina, 22. jun.—Vlada je predložila kongresu oborožitveni program, ki zahteva potrošnjo \$180,000,000 za ojačanje narodne obrambe. Od te vsote bo šlo \$33,000,000 za gradnjo novih bojnih letal. Program vključuje tri načrte. Eden določa nakup 400 bojnih letal, drugi gradnjo letališč in novih pomorskih baz, tretji pa ustanovitev centralnega odbora, v čigar področje naj bi spadala koordinacija produkcije bojnega materiala. Mornarični štab študira program glede povečanja števila bojnih ladij.

Montevideo, Urugvaj, 22. jun.—Ameriška bojna ladja Quincy je dospela v tukajšnjo luko, kar so domačini pozdravili kot garancijo, da bo Amerika ščitila zapadno hemisfero. Bojna ladja je dospela v luko, ko je vlada odredila kampanjo proti peti koloni in izjavila, da bo na vsej črti sodelovala s svojimi sosedi v izvajanju programa splošne obrambe ameriških republik.

Častnike ameriške boje ladje je sprejel in pozdravil predsednik Baldomir. Člani posadke so bili navdušeno sprejeti od množice, ki se je zbrala ob pomolu.

Mexico City, 22. jun.—Program glede ojačanja mehiške oborožene sile z ameriško kooperacijo, ki vključuje tehnično in finančno pomoč, je predmet študije. Informirani krogi pravijo, da bo Amerika poslala več vojakov v Mehiko, da ji bodo pomagali pri izvedbi programa. Amerika je obljubila Mehiki tudi kredit v višini \$10,000,000.

Listi so pohvalili načrt predsednika Cardenas glede obvezne vojaške službe. Ta bo ojačil narodno obrambo in zaščitil deželo proti nevarnosti zunanje napada. Cardenas je že prej naznanil, da bo armada povečana na 300,000 mož.

Registracija mladih Nemcev odredjena

Chicago, 22. jun.—Dr. E. L. Baer, nemški generalni konzul, je dejal, da so bili vsi nemški državljani, ki so bili rojeni l. 1921 in zdaj biva v sedmih državah, ki tvorijo njegov distrikt, pozvani, da se morajo registrirati v njegovem uradu za službo v nacijski delavski armadi. Poziv so objavili nemški listi, ki izhajajo v Illinoisu, Wisconsinu, Minnesoti, Iowi, Nebraska, Severni in Južni Dakoti. Baer je dejal, da registracija ne pomeni, da bodo fantje poslani v Nemčijo. Registracija je potrebna, ker bi bili fantje kaznovani, če bi se vrnili v Nemčijo. Nemški konzul v drugih ameriških mestih so tudi odredili registracijo.

Newyorška policija zastražila mostove

New York, 22. jun.—Policija je zastražila mostove, ki spajajo Manhattan s Brooklynom, kar je rezultat dveh starih po telefonu, da bodo mostovi pogrnani v zrak. Sprvega se avtoritete niso znele za svaroilo, toda ko je bilo ponovljeno, so podvezle akcije. Zadnji četrtlet sta se pripetili bombni eksploziji v poslopju, v katerem je nastanjen nemški konzul, in uradu komunistične stranke in lista Daily Workerja, glasila stranke. Policija je zastražila tudi pomole in urade neangleških časopisov.

Odmev zloma Francije v Jugoslaviji

Razstava o obrambi v Ljubljani

Belgrad. — (JK) — To, da se je francoska vlada odločila proti Nemčiji za premirje in prenehanje bojev, je izzvalo v jugoslovanski javnosti veliko presenečenje. Vedelo se je, da je bil vojni položaj težak po nemškem prebitju k sreči Francije in okupaciji Pariza, a kljub temu so tu računali na boljše vzdržljivost francoskega naroda in armade, zato niso mislili, da bi moglo tako naglo priti do zloma.

Nagla izprememba v Franciji je bila sprejeta v jugoslovanski javnosti z največjimi ugibanji in pogledu nadaljnega razvoja mednarodnih dogodkov. Na vsa ta ugibanja se sedaj že zre bolj na podlagi dejstev in jasno je, da ne bodo imeli ti najnovejši dogodki nobenega vpliva na stališče Jugoslavije in njene odnose do drugih držav. Narod ve, da se mora nevarnost strogo čuvati in je pripravljen braniti neodvisnost in svobodo svoje domovine v vsakem slučaju in času.

Ljubljana. — (JK) — Tukaj je odprta razstava o obrambi pred napadi iz zraka in pred napadi s plini. Med ljubljanskim prebivalstvom vlada veliko zanimanje za to razstavo. Prostori so vedno polni obiskovalcev. Nastavljeni, ki skrbje za izložbe in tolmačijo razložene predmete in njih uporabo, so neprestano zaposleni.

Turčija pošilja čete na mejo

Aretacije komunistov v Bolgariji

Istanbul, Turčija, 22. jun.—Turčija je vrгла več tisoč vojakov na mejo ob Bolgariji; obenem pa je mobilizirala vsa vozila za transportacijo vojskavta. Mnogi izražajo bojazen, da se bo Nemčija maščevala nad Turčijo, ker je sklenila pogodbo vzajemne vojaške pomoči s Francijo in Veliko Britanijo. Na vidiku je možnost, da bo Bolgarija s pomočjo Nemčije udarila po Turčiji.

Po mnenju mnogih voditeljev si je Turčija nakopala sovraštvo osi Rim-Berlin. Rada se bi v tej kritični situaciji naslonila na sovjetsko Rusijo, toda v tem momentu je ta možnost izključena.

Sofija, Bolgarija, 22. jun.—Policija je aretirala 20 komunistov, med temi tri člane centralnega odbora. V bolgarskih časopisih so bili objavljeni istočasno uvodniki v prilogi Nemčiji in Italiji. Ti tudi opozarjajo na možnost "rekonstrukcije" južno-vzhodne Evrope.

Nekateri pravijo, da aretacije komunistov reflektirajo napestost med sovjetsko Rusijo in osi Rim-Berlin. Bolgarija hoče, kakor vse kaže, navezati stike z Berlinom, ne z Moskvo. Demonstracije v prilogi Nemčiji in Italiji so se večerj vršile pred nemškim in italijanskim poslatstvom v Sofiji.

Uvodniki primerjajo krivice, ki so bile storjene Nemčiji z versajsko pogodbo, s krivicami, storjenimi Bolgariji, ko je morala odstopiti kose svojega teritorija Rumuniji, Grčiji, Turčiji in Jugoslaviji po svetovni vojni.

Vojvoda Windsor došel v Španijo

Barcelona, Španija, 22. jun.—Vojvoda Windsor, bivši angleški kralj, in njegova žena sta sinoči prišla sem iz Francije. V Barceloni bosta ostala nekaj dni in potem odpotovala v Lizbono, Portugalska, in od tam v Anglijo.

RUMUNIJA SE POSTAVILA NA STRAN NEMČIJE

Kralj Karol snuje novo politično stranko

GONJA PROTI ZIDOM OBNOVLJENA

Bukarešta, Rumunija, 22. jun.—Kralj Karol se je sinoči postavil na stran Nemčije, ko je naznanil formiranje nove politične stranke po nacijskem vzorcu. Poročilo iz zanesljivih virov se glasi, da je že sestavil dekrete, da Rumunija postane totalitarna država nacijsko-fašističnega tipa.

Naznanjeno je bilo, da bo Karol v svojem prvem političnem govoru po radiu povedal ljudstvu o rojstvu nove "narodne stranke." Ta bo nasledila stranko narodnega prerorenja in alonela bo na "nacionalistični, krščanski in rasni podlagi."

Železna garda, nacijska organizacija, bo igrala važno vlogo v novi stranki. Močna kmetaka stranka se bo pridružila novi politični formaciji. Železna garda je bila proglašena za nelegalno pred dvema letoma in podvzeti so bili drastični koraki, da izginje popolnoma. V zadnjih dneh se je situacija spremenila in gardisti stopajo na plan.

Opazovalci pravijo, da se kralj Karol silno trudi, da naveže prijateljstvo s nacijsko Nemčijo, da prepreči razkosanje Rumunije. Ograka in Bolgarija, ki zahtevata revizijo mej, sta se tudi naslonili na Berlin.

Odločitev glede formiranja nove politične stranke je padla po razgovorih med Karolom in nemškim poslanikom v Bukarešti. Nekateri zunanji opazovalci pravijo, da bo vlada zaezela lastnino angleških in francoskih oljnih kompanij v Rumuniji, ne pa lastnine ameriških kompanij.

Gonja proti židom bo obnovljena na vsej črti, kar je koncesija gardistom. "Uradniki, ki so odgovorni za umore gardistov, bodo kaznovani," se glasi naznanilo.

Poročilo se glasi, da bodo vse industrije podzavljene s posebnim dekretom. To bo v prilogi Nemčiji, ki bo dobila dostop do vseh virov rumunskega bogastva.

Italija podpisala pogodbo z Japonsko

Revizija japonske zunanje politike

Rim, 22. jun.—Pogodba, katere namen je povečanje trgovine med Italijo in Japonsko, je bila večerj podpisana v Rimu. Italijo je pri pogajanjih zastopal zunanji minister Ciano, Japonsko pa Naotake Sato, posebni odposlanec. Sato je konferiral z Mussolinijem pred podpisom pogodbe.

Tokio, 22. jun.—Krogi, ki imajo tesne zveze z vlado, so izjavili, da se je japonska politika akristalizirala glede programa, ki določa tesnejše sodelovanje med Japonsko, Nemčijo in Italijo. Možna je tudi direktna akcija v angleških in francoskih poseščinah na Daljnem vzhodu. Japonska zunanja politika je bila revidirana, da bo ustrezala naglo razvijajočim se dogodkom v Evropi.

Hongkong, angleška kolonija, in francoska Indokina sta glavni poseščini zaveznikov na Daljnem vzhodu. Japonska in Amerika nimata formalnih trgovinskih odnosov od 26. januarja tega leta, ko je ameriška vlada preklicala 29 let staro trgovinsko pogodbo z Japonsko.

